

СТ А Н О В И Щ Е

От: *Проф. д-р Тилчо Колев Иванов;*
УНСС;
Икономика и управление на отбраната и сигурността

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по „Социология“ в УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Радина Николаева Великова*
Тема на дисертационния труд: *Социални измерения на тероризма.*
Влияние върху сигурността на публични институции: върху
примера на български училища

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед №156/23.01.2026 на Зам. ректора по НИД на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към *катедра „Икономическа социология“, Общикономически факултет* на УНСС по *научна специалност „Социология“* съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС 1215/26.04.2021 г. с научен ръководител проф. д-р Г. Петрунов и № 410/21.02.2023 г. с проф. д.н. В. Бузов. Обучението е осъществено в *редовна форма*, държавна поръчка. Отписана е съгласно заповед на Ректора на УНСС № 145/22.01.2026 г. с право на защита до 30.06.2026 г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд има обем 199 стр. и включва увод, четири глави, заключение, три приложения и използвана литература.

Уводът на работата аргументира **актуалността на изследването** с характера, динамиката, причините, последиците и действащите фактори на терористичните заплахи в света и необходимостта от изследване на възникващата при това реакция на заплахите или поведението на изложени на

риск отделни социални групи и в частност на незащитени деца в училищата на образователната система. Подкрепя това твърдение с данни за тревожна тенденция за ръст на заплахи в училищата в страната.

Поставя за **цел на изследването** търсене на отговор на два изследователски въпроса: Какви социални измерения допринасят за възникването и влиянието на тероризма? и Дали уязвимите училища успяват да се адаптират и ефективно реагират на терористичните заплахи?

Приема, че разбирането на социалните измерения на тероризма може да помогне за разработване на по-ефективни стратегии за превенция и противодействие на тероризма. Ако разбира се такива съществуват и се прилагат.

Формулира шест, логично свързани с целта, **изследователски задачи**: 1/Проследяване на историческите корени на тероризма; 2/Извеждане на основните условия и причини за неговото съществуване; 3/Представяне на неговите прояви; 4/Анализиране на нормативните изисквания и вътрешни училищни документи за реакция при бомбени заплахи; 5/Емпирично изследване на готовността на училищата за реакция; 6/Предложение на мерки за подобряване на ефективността на защитната реакция.

Обект на изследването на труда са по-широките социални измерения на тероризма в съвременното общество и по-ограничените заплахи за сигурността на образователните институции.

Предмет на изследването е институционалната готовност на училищата за реакция на терористичните заплахи, вкл. нормативна уредба, практика, нагласи на администрацията при бомбени заплахи.

Основната теза на изследването, че социалните измерения на тероризма, превръщат свързаните заплахи в ежедневие на съвременния човек, и налагат подготовка за реакция срещу терористичните заплахи.

Приетият интердисциплинарен **методологически подход** е приемливо подкрепен с разкриване на спецификата на социологическия, историческия и по-кратко на сравнителния метод, културологичните обществени характеристики и правни норми.

Поставените **ограничения** за изследване на училищните институции в страната е съобразено с тяхната значимост и негативен ефект от потенциална атака. Резултатите от изследването не са генерализирани за други институции и обекти, но въпреки това могат да ориентират за решаване на подобни проблеми при тях. Дисертантът не посочва конкретни **потребители** на резултатите от изследването.

Първа глава на изследването дефинира понятието за тероризъм, неговите исторически корени, история, цели и влияние и перспективи за проучване. Втора глава изследва социалната вграденост на тероризма чрез оценка на условията, причините и неговите прояви. Трета глава анализира политиките за превенция и противодействие на тероризма на международно, национално ниво и в образователните институции. Четвърта глава съдържа емпирично изследване на противодействието на терористични заплахи в българските училища.

Авторът е използвал богата външна и вътрешна за страната публикация, включваща 199 източника, от които 113 на английски ези, 66 на български език и 20 нормативни и стратегически документи. Мога да преценя, че информационното осигуряване на изследването е достатъчно за постигнатата успешна разработка на темата и свързаните проблеми.

Заклучението на работата обобщава получените резултати и изводи от изследването.

Изброените структурни елементи на дисертационния труд съответстват на изискванията за подобни изследвания.

Без съмнение в структурен и съдържателен план това е актуално, самостоятелно и оригинално изследване с балансиран теоретичен, методически и приложен характер. Предлага приемливи инструментални средства и оценъчни изводи, аргументирани с богата теоретична и емпирична информация и насочени за решаване на сложен икономически проблем.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Основни резултати от труда са:

- Обзор на дефиниции и характеристики на тероризъм и свързани с него понятия.
- Разкриване на исторически корени, периодизация, цели, влияния и средства на съвременния тероризъм.

- Очертаване на многопластовия характер на цели и въздействия на тероризма – идеологически, социални, психологически, физическо, икономическо, технологично и пр., както и перспективите за тяхното проучване.
- Проучване на условията, причините и средствата за тероризъм на организационно, групово и персонално ниво.
- Характеристика на политиките за превенция и противодействие на тероризъм на международно, национално и образователно (за училища) ниво.
- Проведено емпирично изследване на изпълнението на националните нормативни документи за действията за превенция и справяне с терористични заплахи в училища в страната.

Получените резултати от изследването по същество представляват приложение на теоретични и получени емпирични знания в специфичната област на тероризма в училищата. Самостоятелното авторско участие за постигане на посочените приноси резултати е несъмнено. Приложената методология за емпирично изследване и анализ постига желаните резултати. Поставените цели и задачи са изпълнени.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Дисертантът посочва шест научни и научно-приложни приноси, без да ги разграничава. Приносите включват: предложена аналитична рамка за изследване на тероризма; обосновано разбиране за неговата социална вграденост; анализирана връзка с общественото доверие; изследвана е готовността на българските училища за реакция при терористични заплахи; идентифицирани дефицити в системата за превенция и реакция при заплахи и са формулирани препоръки за готовността на училищата за посрещане на терористични заплахи. Посочените от дисертанта приноси са реално постигнати от изследването.

Първите три имат научно-теоретичен характер, от които за основен приемам анализа на социалната вграденост. Вторите три са с научно-приложен характер, от които основен са резултатите от проведеното емпирично изследване. Както първите, така и вторите допринасят за приносите на труда.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

По дисертационния труд са направени четири публикации - първата през 2023 г. и три през 2025 г.

Първата на тема „Социални аспекти на тероризма“ с 12 стр. е представена и публикувана ИК-УНСС в трудовете на Докторантски четения. Девета есенна академия на катедра „Публична администрация“ на УНСС. Включва: определение на терористичен акт; исторически преглед на развитието на

тероризма, вкл. в нашата страна и заключение. Съдържа базови знания за социалния аспект на тероризма.

Втората „Финансиране на тероризма“ с 12 стр., публикувана в „национална сигурност“, бр. 20. разглежда източниците, използваните методи за финансиране и методите за международен контрол на незаконното финансиране на тероризма.

Третата „Тероризмът в социален контекст“ с 5 стр., публикувана в сборник доклади от научна конференция за студенти и докторанти „Икономика, общество и човешки ресурси в предизвикателство на времето“, АИ- УНСС, разглежда социалната обусловеност на тероризма на макро, мезо и микро аналитично ниво. На микро ниво обръща внимание на обусловеност от социални напрежения. На мезо ниво се фокусира върху организационно-груповите взаимодействия. На микро ниво – на индивидуалните мотиви и лични преживявания. Аргументира необходимост от комплексна политика за превенция и противодействие.

Четвъртата „Социална вграденост на тероризма“ с 10 стр., публикувана в „Докторантски четения“, АИ-УНСС, анализира разбирането на явлението и социологическите парадигми и теории за перспективата и последствията на тероризма.

Публикациите по дисертационния труд съответстват на съдържанието и представят характерни аспекти на докторския труд. Осигуряват необходимата публичност на схващанията на автора.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът на български и английски език адекватно и синтетично представя изследването и резултатите от него.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Към работата могат да се отправят следните препоръки и забележки:

- Докторантът е фокусирал вниманието към изпълнение на съществуващата нормативна база за превенция и действия при терористична заплаха в училищата в страната. Големият дял на фалшивите терористични заплахи в тях и съществуващите отклонения от нормите за реакция поставят и въпроса за адекватността на нормативната база и насоките за нейното подобряване. Препоръчвам запознаване на отговорните институции с резултатите от емпиричното изследване на труда.

- Решаването на проблемите на превенцията и справянето с училищния тероризъм зависи в голяма степен от възпитателната роля на образованието и неговия акцент върху етиката на обучаваните ученици.

Изследването и оценката на честотата на фалшивите заплахи е основен критерий не само за успеха на училищата в превенцията на заплахите. Високият индекс на тези заплахи означава и криза на образованието и възпитанието повече, отколкото на изпълнението на нормите за справяне със заплахата. Препоръчвам в бъдещата работа по дисертационния проблем изследване на честотата на заплахите в контекста на качеството на етичното възпитание на учениците, както и адресиране на резултатите от изследването с отговорните органи на МОН.

- Препоръчвам подготовка и публикация на монографични изследвания – едно, за общата проблематика на тероризма и второ, за спецификата на тероризма в образователната система с изследователски акцент върху етичното възпитание и морала на учениците.

8. Заключение

Предложеният за рецензиране труд е посветен на актуален проблем на теорията и практиката на социалните измерения на тероризма. Има качествата на самостоятелно и оригинално теоретично и емпирично изследване на специфичен социален проблем. Отговаря на изискванията на Закона за академичното развитие и Правилника за неговото приложение.

Давам положителна оценка на дисертационния труд и предлагам уважаемото научно жури на УНСС да присъди образователната и научна степен „доктор” по научна специалност 05.11.01 „Социология“ на Радина Николаева Великова.

17 февруари 2026 / София

Подпис: .....

/Проф. д-р Т. Иванов/

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

OPINION

By: Prof. Dr. Tilcho Kolev Ivanov;
UNWE;
Economics and Management of Defense and Security

Regarding: dissertation for the award of the educational and scientific degree "Doctor" in "Sociology" at UNWE.

Author of the dissertation: Radina Nikolaeva Velikova
Topic of the dissertation: Social dimensions of terrorism. Impact on the security of public institutions: on the example of Bulgarian schools

Basis for presenting the opinion: participation in the scientific jury for the defense of the dissertation according to Order No. 156/23.01.2026 of the Vice-Rector for Research and Development of UNWE.

1. Information about the dissertation candidate

The dissertation candidate studied under the doctoral program at the Department of Economic Sociology, Faculty of General Economics of the UNWE in the scientific specialty "Sociology" according to the Order of the Vice-Rector for Research and Development of the UNWE 1215/26.04.2021 with the scientific supervisor Prof. Dr. G. Petrunov and No. 410/21.02.2023 with Prof. Dr. V. Buzov. The training was carried out in a regular form, state order. It was written off according to the Order of the Rector of the UNWE № 145/22.01.2026 with the right to defense until 30.06.2026

2. General characteristics of the presented dissertation work

The dissertation work has a volume of 199 pages and includes an introduction, four chapters, a conclusion, three appendices and used literature.

The introduction of the work argues the relevance of the study with the nature, dynamics, causes, consequences and operating factors of terrorist threats in the world and the need to study the resulting reaction to threats or the behavior of individual social groups at risk and in particular unprotected children in schools of the educational system. It supports this statement with data on an alarming trend of growth of threats in schools in the country.

The study aims to find answers to two research questions: What social dimensions contribute to the emergence and impact of terrorism? and Does vulnerable schools manage to adapt and effectively respond to terrorist threats?

It assumes that understanding the social dimensions of terrorism can help develop more effective strategies for preventing and countering terrorism. If, of course, such exist and are applied.

Formulates six, logically related to the goal, research tasks: 1/Tracing the historical roots of terrorism; 2/Deriving the main conditions and reasons for its existence; 3/Presenting its manifestations; 4/Analyzing the regulatory requirements and internal school documents for responding to bomb threats; 5/Empirical study of the readiness of schools to respond; 6/Proposing measures to improve the effectiveness of the protective response.

The object of the study of the work is the broader social dimensions of terrorism in modern society and the more limited threats to the security of educational institutions. The subject of the study is the institutional readiness of schools to respond to terrorist threats, including regulatory framework, practice, and attitudes of the administration in response to bomb threats.

The main thesis of the study is that the social dimensions of terrorism turn the related threats into everyday life of modern man, and require preparation for a response to terrorist threats.

The adopted interdisciplinary methodological approach is acceptably supported by revealing the specifics of the sociological, historical and, more briefly, the comparative method, the cultural characteristics of society and legal norms.

The restrictions set for the study of school institutions in the country are consistent with their significance and negative effect of a potential attack. The results of the study are not generalized for other institutions and objects, but nevertheless they can provide guidance for solving similar problems in them. The dissertation does not indicate specific users of the results of the study.

The first chapter of the study defines the concept of terrorism, its historical roots, history, goals and influence and prospects for research. The second chapter examines the social embeddedness of terrorism by assessing the conditions, causes and its manifestations. The third chapter analyzes the policies for the prevention and counteraction of terrorism at the international, national level and in educational institutions. The fourth chapter contains an empirical study of the counteraction of terrorist threats in Bulgarian schools.

The author has used a rich external and internal publication for the country, including 199 sources, of which 113 in English, 66 in Bulgarian and 20 normative and strategic documents. I can assess that the information provision of the study is sufficient for the successful development of the topic and related problems.

The conclusion of the work summarizes the results and conclusions obtained from the study.

The listed structural elements of the dissertation work correspond to the requirements for such studies.

Without a doubt, in structural and content terms, this is a current, independent and original study with a balanced theoretical, methodological and applied nature. It offers acceptable instrumental means and evaluative conclusions, argued with rich theoretical and empirical information and aimed at solving a complex economic problem.

3. Evaluation of the obtained scientific and scientific-applied results

The main results of the work are:

- Overview of definitions and characteristics of terrorism and related concepts.
- Disclosure of historical roots, periodization, goals, influences and means of modern terrorism.
- Outlining the multi-layered nature of goals and impacts of terrorism - ideological, social, psychological, physical, economic, technological, etc., as well as the prospects for their study.
- Study of the conditions, causes and means of terrorism at the organizational, group and personal levels.
- Characteristics of policies for the prevention and counteraction of terrorism at the international, national and educational (for schools) levels.
- Conducted empirical research on the implementation of national regulatory documents for actions to prevent and deal with terrorist threats in schools in the country.

The results obtained from the study essentially represent an application of theoretical and empirical knowledge obtained in the specific field of terrorism in schools. The independent author's participation in achieving the indicated contribution results is undoubted. The applied methodology for empirical research and analysis achieves the desired results. The set goals and objectives have been fulfilled.

4. Assessment of scientific and applied scientific contributions

The dissertation author points out six scientific and applied scientific contributions, without distinguishing between them. The contributions include: a proposed analytical framework for the study of terrorism; a substantiated understanding of its social embeddedness; an analyzed relationship with public trust; the readiness of Bulgarian schools to respond to terrorist threats is studied; deficits in the system for prevention and response to threats are identified and recommendations for the readiness of schools to meet terrorist threats are formulated. The contributions indicated by the dissertation author are actually achieved by the study.

The first three are of a scientific and theoretical nature, of which I consider the analysis of social embeddedness to be the main one. The second three are of a scientific and applied nature, of which the results of the conducted empirical study are the main ones. Both the first and the second contribute to the contributions of the work.

5. Evaluation of publications on the dissertation

Four publications have been made on the dissertation work - the first in 2023 and three in 2025.

The first on the topic "Social Aspects of Terrorism" with 12 pages. was presented and published by the IC-UNWE in the proceedings of Doctoral Readings. Ninth Autumn Academy of the Department of "Public Administration" of the UNWE. Includes: definition of a terrorist act; historical review of the development of terrorism, incl. in our country and conclusion. Contains basic knowledge about the social aspect of terrorism.

The second "Financing of Terrorism" with 12 pages, published in "National Security", issue 20. examines the sources, methods of financing used and methods of international control of illegal financing of terrorism.

The third, "Terrorism in a Social Context", with 5 pages, published in a collection of reports from a scientific conference for students and doctoral students "Economy, Society and Human Resources in the Challenge of Time", AI-UNWE, examines the social conditioning of terrorism at the macro, meso and micro analytical levels. At the micro level, it draws attention to the conditioning of social tensions. At the meso level, it focuses on organizational-group interactions. At the micro level - on individual motives and personal experiences. It argues for the need for a complex policy for prevention and counteraction.

The fourth, "Social Embeddedness of Terrorism", with 10 pages, published in "Doctoral Readings", AI-UNWE, analyzes the understanding of the phenomenon and sociological paradigms and theories about the perspective and consequences of terrorism.

The publications on the dissertation work correspond to the content and present characteristic aspects of the doctoral work. They ensure the necessary publicity of the author's views.

6. Evaluation of the abstract

The abstract in Bulgarian and English adequately and synthetically presents the study and its results.

7. Critical notes, recommendations and questions

The following recommendations and remarks can be made to the work:

- The doctoral student has focused attention on the implementation of the existing regulatory framework for prevention and action in the event of a terrorist threat in schools in the country. The large share of false terrorist threats in them and the existing deviations from the reaction norms also raise the question of the adequacy of the regulatory framework and the guidelines for its improvement. I recommend familiarizing the responsible institutions with the results of the empirical study of the work.
- Solving the problems of prevention and dealing with school terrorism depends largely on the educational role of education and its emphasis on the ethics of the students being taught. Research and assessment of the frequency of false threats is a basic criterion not only for the success of schools in the prevention of threats. The high index of these threats also means a crisis of education and upbringing more than the implementation of the norms for dealing with the threat. I recommend in future work on the dissertation problem to study the frequency of threats in the context of the quality of ethical upbringing of students, as well as addressing the results of the study with the responsible bodies of the Ministry of Education and Science.
- I recommend the preparation and publication of monographic studies - one, on the general issues of terrorism and second, on the specifics of terrorism in the educational system with a research emphasis on the ethical upbringing and morality of students.

8. Conclusion

The work proposed for review is dedicated to a current problem of the theory and practice of the social dimensions of terrorism. It has the qualities of an independent and original theoretical and empirical study of a specific social problem. It meets the requirements of the Academic Development Act and the Regulations for its implementation.

I give a positive assessment of the dissertation work and propose that the esteemed scientific jury of the UNWE award the educational and scientific degree "doctor" in scientific specialty 05.11.01 "Sociology" to Radina Nikolaeva Velikova.

February 17, 2026 / Sofia

Signature: .....

/Prof. Dr. T. Ivanov/